

Decyzja

Prezydium KK

nr 105/19

ws. opinii o *założeniach projektu budżetu państwa na rok 2020*

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” przedstawia opinię w sprawie *założeń projektu budżetu państwa na rok 2020* (dalej: Założenia).

Dokument wskazuje na dobre perspektywy polskiej gospodarki, pomimo występowania wielu negatywnych przesłanek w otoczeniu zewnętrznym. Głównym czynnikiem pobudzającym gospodarkę jest już od wielu lat popyt krajowy. Z tego punktu widzenia należy nadal kluczową wagę przywiązywać do zwiększania siły nabywczej Polaków, co ma bezpośredni związek również z poziomem wynagrodzeń w szeroko rozumianej sferze finansów publicznych.

Prezydium Komisji Krajowej jest zaniepokojone planami legislacyjnymi, których skutki będą obciążać stronę wydatkową, tym bardziej, że strona dochodowa przyszłego budżetu nie została jeszcze ostatecznie rozpoznana i zaprezentowana w Założeniach.

Związek docenia działania prospołeczne takie jak np. rozszerzenie programu 500 plus na każde dziecko. Jednak uzasadnione obawy budzi nowelizacja ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych dotycząca zwolnienia z podatku PIT osób do 26 roku życia (patrz: Decyzja Prezydium nr 94/19 z dnia 25 czerwca 2019 r.) a także brak projektów ustaw, które zostały w założeniach wskazane jako te, które będą miały wpływ na kształt przyszłorocznego budżetu.

Ponadto poważne wątpliwości budzą występujące różnice pomiędzy wieloletnim planem finansowym państwa a Założeniami i przyjętymi ustawami, które nie zostały wyjaśnione podczas rozmów ze stroną rządową w Radzie Dialogu Społecznego. Jest to o tyle niepokojące, że oba dokumenty tworzone są na podstawie ustawy o finansach publicznych i w zbliżonym terminie, co powinno eliminować rozbieżności. Prezydium KK zwraca uwagę, że partnerzy społeczni nie mają wpływu na treść ani WPF, ani założeń budżetu państwa, ponieważ otrzymują je po przyjęciu przez Radę Ministrów. W trakcie dyskusji na ich temat ze stroną rządową partnerzy społeczni są odsyłani do projektu budżetu, co stawia pod znakiem zapytania prowadzenie konsultacji społecznych na temat tych dwóch, jak się okazuje - wysoce planistycznych, a tym samym - niepewnych dokumentów.

Prezydium KK domaga się odpowiedzi na uwagi zgłoszone do Wieloletniego Planu Finansowego Państwa zaprezentowane w Decyzji nr 72/19 z dnia 27 maja 2019 roku.

Minister Finansów poinformował Radę Dialogu Społecznego, że średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej zaplanowano na 106,0% w ujęciu nominalnym, tzn. wynagrodzenia w roku 2020, ustalone zgodnie z art 6 Ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. *o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw* nie będą waloryzowane automatycznie jednym wskaźnikiem. Tego typu informacja jest niejasna. Również w Założeniach brakuje niezbędnych wyjaśnień. Prezydium Komisji Krajowej domaga się wyczerpującej informacji na temat planowanego wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej. Strona pracowników Rady Dialogu Społecznego podjęła wspólne stanowisko z dnia 22 maja 2019 r., które NSZZ „Solidarność” podtrzymuje, proponując wzrost wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w wysokości nie mniej niż 15 %.

Mając powyższe na uwadze Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” negatywnie ocenia Założenia.

Prognozy makroekonomiczne

Prezydium Komisji Krajowej kolejny rok postuluje włączenie do Założeń informacji zawierających dane o przewidywanej wysokości dochodów i wydatków budżetu państwa.

Poważnym brakiem Założeń jest pominięcie w opisie czynników ryzyka, które zostały wskazane m.in w lipcowej projekcji inflacji NBP i mogą mieć istotny wpływ na prognozę wielkości makroekonomicznych na rok 2020 (podwyżki cen mięsa i pochodnych, skutki podwyżek cen energii, otwarcie się niemieckiego rynku pracy na pracowników spoza UE, zaostrzenie sporów handlowych, niepewność co do kształtowania się cen ropy naftowej oraz innych surowców energetycznych na rynkach światowych, brak porozumienia pomiędzy Wielką Brytanią a UE).

W 2018 roku popyt inwestycyjny wzrósł do 8,7% (wzrost o 4,7 pkt. proc. względem roku poprzedniego), co wskazuje na ożywienie inwestycji, które mają wpływ na wzrost PKB. To właśnie inwestycje w nowe technologie powinny być kluczowe i najbardziej znaczące, aby stworzyć konkurencyjną i nowoczesną gospodarkę. Jednak wzrost inwestycji publicznych w roku 2020 związany z wykorzystaniem funduszy UE będzie zdecydowanie mniejszy z uwagi na końcowy etap perspektywy 2014-2020 .

Na pozytywną ocenę zasługuje zapowiedź kontynuowania tak potrzebnych działań poprawiających egzekwowanie podatków oraz działań uszczelniających system podatkowy.

Założenia nie powinny jednak ograniczać się jedynie do wyliczenia planowanych działań oraz instrumentów, ale zawierać również prognozy wielkości dochodów wynikających z uszczelniania systemu oraz ściągłości podatków.

W Założeniach znajdują się informacje o obniżeniu stawki PIT z 18 % do 17 %, o podwyższeniu zryczałtowanych kosztów uzyskania przychodów dla pracowników, pomimo braku stosownych regulacji prawnych, a nawet projektów zmian ustaw, co uniemożliwia ocenę samej idei oraz skutków finansowych wprowadzenia tych regulacji. W zakresie systemu podatkowego nie do zaakceptowania jest brak waloryzacji progów podatkowych, aktualizacji kwot diet związanych z podróżą służbową pracowników, które obowiązują od marca 2013 na niezmiennym poziomie oraz kwot ryczałtu w związku z używaniem aut prywatnych do celów służbowych tzw. kilometrówki. Brakuje również programu dalszego podnoszenia kwoty wolnej, pomimo wcześniejszych zapowiedzi.

Na zdecydowanie negatywną ocenę zasługuje zniesienie ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, co strona społeczna wyraziła we wspólnym stanowisku, a NSZZ „Solidarność” je podtrzymuje.

Poważnym zagrożeniem jest wyczerpywanie się potencjału do dalszego wzrostu liczby pracujących - przedsiębiorcy szacują, że odsetek nieobsadzonych stanowisk pracy utrzymuje się na poziomie ponad 40%. Jednocześnie następuje systematyczny wzrost współczynnika aktywności osób w wieku przedemerytalnym.

Wynagrodzenia w sferze budżetowej

NSZZ „Solidarność” z niepokojem obserwuje narastające niezadowolenie z sytuacji płacowej i warunków pracy osób zatrudnionych w państwowej sferze budżetowej, powodowane głównie wieloletnią polityką ograniczania wzrostu wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej, przy jednoczesnym niewspółmiernie zwiększającym się obciążeniem nowymi zadaniami. Wzrost wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej powinien dotyczyć wszystkich grup zawodowych, a nie jedynie wybranych. Dalsza degradacja warunków wynagradzania pracowników jednostek sfery publicznej jest niedopuszczalna i stanowi poważne zagrożenie dla jakości świadczonych usług przez instytucje publiczne. Potwierdzają się obawy Związku wyrażane od lat, że taka polityka płacowa rządu negatywnie odbije się na jakości obsady w sektorze publicznym.. Efektem kontynuacji obecnej polityki wynagradzania pracowników sfery budżetowej staje się ucieczka młodych, posiadających perspektywy osób z administracji publicznej, co stanowi zagrożenie dla dobrej pracy służby cywilnej, która jest jednym z warunków sprawnej realizacji programu społecznego i ekonomicznego rządu.

Niedofinansowanie pracowników szeroko rozumianej sfery budżetowej doprowadziło do niezadowolenia społecznego (akcji protestacyjnych). Ten stan frustracji pogłębi jeszcze uzasadnienie do projektu zawierającego zwolnienie z opodatkowania osób do 26 roku życia, gdzie ustawodawca uznaje za relatywnie niski dochód w wysokości ok. 7100 zł miesięcznie, co pozostaje poziomem nieosiągalnym dla większości pracowników sfery budżetowej i jest dochodem znacząco wyższym od średniej krajowej. Jak wynika z Założeń - kontynuacja poprawy sytuacji na rynku pracy sprzyjać będzie wzrostowi wynagrodzeń. Konieczne są zdecydowane kroki dotyczące struktury, a przede wszystkim wysokości płac również w sferze budżetowej. Od 2011 do roku 2018, wskaźnik wzrostu wynagrodzeń dla sfery budżetowej, wprowadzany jednostronną decyzją kolejnych rządów, ustalany był na poziomie „zero”. W tym czasie skumulowana inflacja przewyższyła już 12%, co powoduje spadek wartości realnej wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej. Nie poprawiło tej negatywnej sytuacji nieznaczne zwiększenie funduszu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w ostatnich latach oraz przeznaczenie środków na wzrost funduszu wynagrodzeń na poziomie prognozowanej na rok 2019 średniorocznej dynamiki cen towarów i usług konsumpcyjnych w roku bieżącym. Dotychczasowa praktyka rozdysponowania środków doprowadziła do pogłębiania nierówności i rozwarstwienia wynagrodzeń wśród grup pracowników zatrudnionych w sektorze publicznym. Propozycje wzrostu wskaźnika na poziomie 106,0 % NSZZ „Solidarność” uznaje jako wyjściową i wnosi o przekazanie czytelnej informacji, a następnie dyskusji w Radzie Dialogu Społecznego na temat sposobu realizacji wzrostu wynagrodzeń w roku przyszłym. Zarówno pisemny, jak i ustny przekaz ze strony Ministerstwa Finansów w tej kwestii jest niejednoznaczny.

NSZZ „Solidarność” domaga się ustalenia średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na 2020 rok na poziomie nie mniejszym niż 115% w ujęciu nominalnym. Wskazać przy tym należy, iż proponowany wzrost rekompensuje jedynie wzrost kosztów utrzymania spowodowany wzrostem inflacji.

Uznajemy za konieczne podjęcie pilnych prac nad systemowymi regulacjami kształtowania wynagrodzeń w sferze finansów publicznych, odzwierciedlających efektywność pracy, kompetencje, kwalifikacje, obciążenie pracą oraz powiązania wzrostu wynagrodzeń ze wzrostem gospodarczym.

Minimalne wynagrodzenie za pracę

Prezydium KK uznaje proponowaną przez stronę rządową wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokość minimalnej stawki godzinowej na 2020 rok za zbyt

niską. Strona Pracowników Rady Dialogu Społecznego postulowała wzrost wynagrodzenia minimalnego o nie mniej niż 12% (wspólne stanowisko z dnia 22 maja 2019 roku). Taka propozycja partnerów społecznych pozwoli na utrzymanie relacji wynagrodzenia minimalnego do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej na poziomie 47,03% i poprawi proporcje z 2017 roku (46,82%).

Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

Prezydium KK domaga się odmrożenia wysokości odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych. Obecnie podstawę do wyliczeń odpisu podstawowego na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych stanowi przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej z drugiego półrocza 2013 r. Podkreślić należy, iż skutki odmrożenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych są dla budżetu pozytywne biorąc pod uwagę zwiększenie wpływów podatkowych z tytułu wzrostu konsumpcji.

Świadczenia emerytalno-rentowe

Waloryzacja emerytur i rent w 2020 roku powinna uwzględniać podwyższenie wskaźnika inflacji z 2019 roku o co najmniej 50% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia 2018 r. Poziom waloryzacji powinien być odzwierciedleniem wzrostu dobrobytu, a emeryci nie mogą pozostawać grupą społeczną, którą z niego nie korzysta. Zaproponowany przez Związek wzrost zapewni odpowiedni udział emerytów i rencistów w rosnącej gospodarce oraz sprawiedliwy podział dochodów budżetu państwa.

Ponadto domagamy się systemowego rozwiązania waloryzacji najniższych świadczeń emerytalno-rentowych. Według badań „Zasięgu ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2018 roku” przeprowadzonych przez GUS, zasięg ubóstwa skrajnego w gospodarstwach emeryckich wzrósł do 4,6%, a w gospodarstwach rencistów do 8,4%. Zasięg ubóstwa skrajnego wśród gospodarstw domowych emerytów zwiększył się z poziomu 3,9% w roku 2016 do poziomu 4,4% w roku 2017. Jest to trend niepokojący, biorąc pod uwagę szybkie tempo wzrostu gospodarczego w omawianym roku. NSZZ “Solidarność” docenia próbę łagodzenia niekorzystnych trendów poprzez dodatkowe wypłaty świadczeń, jednakże nie powinny one zastępować debaty o systemowej zmianie sposobu waloryzacji najniższych świadczeń. Jednocześnie należy wziąć pod uwagę fakt, że jednorazowe dodatki do świadczeń nie mogą trwale łagodzić skutków utraty siły nabywczej świadczeń, tym bardziej, że wypłacane są wszystkim świadczeniobiorcom a nie tym, którzy najbardziej odczuwają skutki wzrostu cen. System waloryzacji powinien uwzględniać dynamikę minimum egzystencji,

która obrazuje wzrost cen produktów pierwszej potrzeby czyli takich, z których nie można zrezygnować. Podkreślamy, że dane dotyczące dynamiki minimum egzystencji w porównaniu do inflacji dla gospodarstw emerytów jasno obrazują, że poziom waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych nie przystaje do wzrostu realnych kosztów utrzymania najuboższych gospodarstw domowych. Proponowany wielokrotnie przez Związek mechanizm powinien uwzględniać podwyższony wskaźnik wzrostu minimum egzystencji dla 1-osobowych gospodarstw emeryckich, wyliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych w danym roku oraz odpowiedni udział wskaźnika planowanego wzrostu PKB.

Gdańsk, 16 lipca 2019 r.

Prezydium KK
NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek